

Отримано 15.04.2026 Рецензовано 19.05.2026 Прийнято 29.05.2026 Опубліковано 01.06.2026

УДК 338.48:640.4:502.131.1

DOI: 10.30857/2786-5398.2026.3.8

ЕКОЛОГІЧНІСТЬ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ ЯК ТРЕНД: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

СЕМЕНЮК ЛАРИСА ЛЕОНТІВНА

кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанного бізнесу,
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

<http://orcid.org/0000-0001-8681-0060>

semeniuk.ll@knuutd.edu.ua

Анотація. У статті розглянуто сучасні тенденції впровадження принципів екологічності та енергоефективності в індустрії гостинності в контексті реалізації концепції сталого розвитку. Актуальність дослідження зумовлена посиленням глобальних екологічних викликів, необхідністю зменшення негативного впливу туристичної діяльності на навколишнє середовище, а також зростанням суспільного запиту на екологічно відповідальні моделі ведення бізнесу. Особливу увагу приділено аналізу європейського та українського досвіду впровадження екологічних практик у діяльності закладів готельно-ресторанного господарства. Метою статті є аналіз сучасних тенденцій екологічного розвитку індустрії гостинності, визначення основних напрямів впровадження екологічних та енергоефективних технологій у діяльність закладів розміщення, а також порівняння досвіду різних країн у реалізації принципів екологічної відповідальності в умовах кризових викликів. Для досягнення поставленої мети використано загальнонаукові методи аналізу, синтезу та узагальнення наукових джерел, а також порівняльно-географічний метод і метод польових досліджень. Установлено, що країни Європейського Союзу активно реалізують державну політику підтримки сталого туризму через фінансування екологічних проєктів, розвиток зеленої інфраструктури, а також впровадження міжнародних екологічних стандартів і сертифікаційних систем. Проаналізовано досвід Німеччини, Швеції, Франції, Норвегії та Іспанії щодо розвитку екологічно відповідальних моделей функціонування підприємств індустрії гостинності. Визначено роль міжнародних систем сертифікації Green Key, Green Globe, Nordic Swan Ecolabel, EcoLabel та LEED у формуванні конкурентних переваг підприємств. Дослідження показало, що в Україні спостерігається поступове поширення практик екологічного менеджменту, впровадження енергоощадних технологій, сортування та переробки відходів, використання відновлюваних джерел енергії та скорочення використання одноразового пластику. Встановлено, що вагомим стимулом для розвитку екологічної відповідальності є міжнародна сертифікація закладів гостинності. Розглянуто приклади українських готелів, які впроваджують стандарти Green Key та інші інструменти екологічного менеджменту. Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості використання європейського досвіду для вдосконалення екологічної політики підприємств індустрії гостинності України, підвищення їх конкурентоспроможності, ресурсної ефективності та відповідності міжнародним стандартам сталого розвитку. Отримані результати можуть бути використані органами державної влади, представниками бізнесу та науковцями під час розроблення стратегій екологізації туристичної та готельно-ресторанної сфери.

Ключові слова: індустрія гостинності; сталий туризм; екологічність; енергоефективність; готельний бізнес; санітарно-гігієнічні вимоги; екологічне маркування; якість продукції; європейський досвід.

ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY IN THE HOSPITALITY INDUSTRY AS A TREND: EUROPEAN AND UKRAINIAN EXPERIENCE

SEMENIUK LARYSA

Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor, Tourism, Hotel and Restaurant Business
Department Head, Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine

<http://orcid.org/0000-0001-8681-0060>

semeniuk.ll@knutd.edu.ua

Abstract. The article examines current trends in implementing environmental sustainability and energy efficiency principles in the hospitality industry within the framework of sustainable development. The relevance of the study is driven by increasing global environmental challenges, the need to reduce the negative environmental impact of tourism activities, and the growing demand for environmentally responsible business models. Particular attention is paid to the comparative analysis of European and Ukrainian practices in implementing environmental initiatives in hotel and restaurant enterprises. The purpose of the study is to analyze current trends in the greening of the hospitality industry, identify the main directions for implementing environmental and energy-efficient technologies in accommodation facilities, and compare European and Ukrainian approaches to environmental responsibility under contemporary crisis conditions. To achieve this goal, general scientific methods of analysis, synthesis, and generalization were applied, along with comparative geographical and field research methods. The study demonstrates that European Union countries actively support sustainable tourism through public financing of environmental projects, the development of green infrastructure, and the implementation of international environmental standards and certification systems. The experiences of Germany, Sweden, France, Norway, and Spain are analyzed as examples of successful environmental policies in the hospitality sector. Particular attention is devoted to international certification systems such as Green Key, Green Globe, Nordic Swan Ecolabel, EcoLabel, and LEED, which help enhance the environmental performance and competitiveness of hospitality enterprises. The research reveals that Ukrainian hospitality businesses are gradually adopting environmental management practices, energy-saving technologies, waste-sorting and recycling systems, renewable energy solutions, and measures to reduce single-use plastic consumption. International environmental certification has become an important factor encouraging enterprises to improve their environmental performance and strengthen their market positions. Several Ukrainian hotels implementing Green Key standards and other sustainability-oriented initiatives are considered practical examples of successful environmental transformation. The findings indicate that environmental sustainability has become an important strategic factor influencing the long-term development of hospitality enterprises. The practical significance of the study lies in the potential to adapt European best practices to the Ukrainian context to improve environmental management, increase resource efficiency, strengthen competitiveness, and ensure compliance with international sustainable development standards.

Keywords: hospitality industry; sustainable tourism; environmental sustainability; energy efficiency; hotel business; sanitary and hygiene requirements; environmental labeling; product quality; European experience.

Постановка проблеми. Питання екологічної відповідальності бізнесу набувають особливої актуальності в умовах посилення глобальних кризових явищ. Протягом останніх років світ зіткнувся з низкою масштабних викликів, серед яких пандемія COVID-19, російсько-українська війна, загострення геополітичної нестабільності на Близькому Сході та інші кризові процеси. Водночас, попри наявні виклики, визначальним орієнтиром соціально-

економічного розвитку держав і підприємств залишається концепція сталого розвитку, ключовими складовими якої є екологічна відповідальність та енергетична модернізація.

Під екологічною відповідальністю розуміють добровільне розроблення та впровадження підприємствами природоохоронних заходів і практик, важливою складовою яких є підвищення енергоефективності. Значення цього питання посилюється в контексті реалізації принципів сталого розвитку, що охоплюють економічний, соціальний та екологічний виміри. Туристична галузь та індустрія гостинності, яка є її важливою складовою, посідають вагоме місце у структурі світової економіки. Тому підприємства готельного господарства дедалі активніше інтегрують принципи екологічної відповідальності та енергоефективності у свою діяльність.

Останнім часом суспільний запит на екологічно безпечні послуги та маркетингові переваги сталого розвитку спонукають підприємства, зокрема заклади індустрії гостинності, акцентувати увагу на впровадженні «зелених» технологій і дотриманні екологічних стандартів. Наслідком цього процесу стало, з одного боку, поширення міжнародно визнаних систем екологічної сертифікації, а з іншого – посилення конкуренції між підприємствами за отримання відповідних екологічних відзнак і сертифікатів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематику екологічної відповідальності бізнесу, енергоефективності закладів індустрії гостинності доволі активно досліджують як українські, так і зарубіжні науковці. У вітчизняних розвідках останніх років увага приділяється проблемам розвитку еко-готелів (Г. Закалик, Г. Ільницька-Гикавчук, І. Удуд, Н. Шувар, та ін.), ековідповідальності готельного бізнесу (В. Каленська, І. Ладунка, В. Любченко, Д. Симоненко та ін.), реалізації євроінтеграційних підходів до екокультурної трансформації індустрії гостинності (О. Гуцалюк, Ю. Бондар, Л. Семенюк, О. Хачатурян та ін.). Помітну увагу наших дослідників привернуло питання екологізації готельного та ресторанного бізнесу (В. Бик, Н. Ганич, О. Гаталяк, А. Грицина, Н. Паньків, В. Твердохліб, Н. Терещук, Н. Траченко, Л. Траченко, У. Новак, В. Шаран, А. Шашеро та ін.) тощо [1–8; 11, 12].

У працях закордонних фахівців увагу приділено важливості екологічності готелів для формування довіри та репутаційних переваг (Т. Бредгард, П. Друкер, Д. Лі, Ф. Котлер, Х. Хан, Т. Хасан, М. Фрідман та ін.), економічній ефективності енергомодернізації готельних закладів (В. Цінгоскі, Б. Петревська та ін.) тощо [13; 14; 16].

Метою статті є аналіз сучасних тенденцій у впровадженні вимог екологічності у сфері індустрії гостинності України, визначення основних напрямків та проблем їх впровадження, а також окреслення перспектив подальшого розвитку в умовах кризи. Завданнями дослідження також є порівняння європейського та вітчизняного досвіду у реалізації глобальних тенденцій екологічної відповідальності в деяких європейських країнах та в Україні.

Матеріали та методи. У дослідженні використані загальнонаукові (аналіз наукових джерел, синтез інформації) та спеціальні (порівняльно-географічні, польові) методи. Інформацію про екологічні відзнаки, урядові та неурядові організації, названі у статті, взято з відкритих джерел (сайтів, веб-сторінок, публікацій у медіа).

Результати та обговорення. «Сучасний світовий розвиток дедалі більше визначається процесами глобалізації, зростаючої міжкультурної взаємодії, цифрової трансформації та екологічної відповідальності». В цих умовах особливої ваги набуває сервісна економіка – модель господарювання, в якій пріоритетним є не виробництво матеріальних благ, а надання високоякісних послуг, у тому числі в сфері туризму та гостинності. Саме індустрія гостинності виступає важливим каталізатором соціально-економічних змін, сприяючи зайнятості, міжрегіональному обміну та розвитку інфраструктури» [3, с. 118]. Глобалізаційні процеси, що впливають на розвиток певних

бізнес-сфер у різних країнах, завжди цікаві з погляду порівняльного аналізу, оскільки дозволяють виявляти загальне й особне, зокрема в розвитку індустрії гостинності. А врахування інтегральних та індивідуальних особливостей є важливим чинником удосконалення й коригування галузі.

Європейські країни були першими, які почали активно і ефективно впроваджувати стандарти сталого розвитку в економіці і, зокрема, в індустрії гостинності. Німеччина є провідною країною в цій сфері, саме тому її досвід корисний для інших держав. Так, однією з основних характеристик стійкого туризму в Німеччині є активна підтримка з боку держави. Уряд країни активно інвестує в розвиток екологічно чистої інфраструктури, впровадження зелених технологій тощо. Наприклад, у ФРН існують численні програми фінансування проєктів сталого туризму, що сприяють зниженню екологічного впливу та підвищенню соціальної відповідальності туристичних підприємств. Федеральне міністерство економіки та енергетики Німеччини (BMWK) надає фінансову підтримку закладам, організаціям, що впроваджують екологічно чисті технології та методи управління. Наприклад, програма Green Tourism спрямована на розвиток екологічно чистих готелів, ресторанів і туристичних об'єктів, що відповідають високим стандартам сталого розвитку.

Для порівняння, в Швеції також існує розвинена система підтримки сталого туризму з боку держави. Ця скандинавська країна відома своїм екологічним законодавством та ініціативами з охорони навколишнього середовища. Шведські національні парки, такі як Абіску та Сарек, пропонують унікальні можливості для екотуризму, водночас суворо дотримуючись екологічних стандартів і практик у засобах розміщення. В обох країнах є схожі підходи до залучення інвестицій у стійкий туризм та підтримки ініціатив, що сприяють збереженню природних ресурсів і культурної спадщини.

Водночас існують певні відмінності між Німеччиною та іншими країнами. Наприклад, у Франції, крім державної підтримки, значну роль у розвитку сталого туризму та індустрії гостинності відіграють приватні ініціативи. Французькі екологічні готелі, такі як «Nutchel Alsace», «La Grée des Landes», «Madame Rêve» в Парижі та інші, активно впроваджують екологічно чисті технології й пропонують туристам унікальні екотуристичні продукти. Такий підхід сприяє створенню конкурентного середовища, у якому підприємства намагаються впроваджувати інновації та забезпечувати високі стандарти екологічної відповідальності. У Норвегії основним фокусом сталого туризму є збереження природних ландшафтів і біорізноманіття. Країна відома своїми фіордами, національними парками та природними резерватами. Норвезькі туристичні підприємства активно співпрацюють з місцевими громадами для збереження природних ресурсів та забезпечення екологічної стійкості туристичних дестинацій. Наприклад, у межах проєкту Fjord Tours розроблено маршрути, що дозволяють туристам насолоджуватися природою, не завдаючи шкоди екосистемам. Іспанія також активно розвиває сталий туризм, зокрема на Балеарських островах. Уряд Іспанії впроваджує різноманітні заходи для зменшення екологічного впливу масового туризму, зокрема обмеження кількості туристів у популярних місцях, заборону на будівництво нових готелів, впровадження екологічно ефективних технологій і розвиток екотуристичних проєктів. Це допомагає зберегти природні та культурні ресурси, водночас забезпечуючи високий рівень обслуговування туристів.

Важливим аспектом є впровадження міжнародних стандартів і сертифікаційних систем для туристичних підприємств. Наприклад, у Німеччині широко використовується сертифікація Green Key, яка встановлює високі стандарти екологічної відповідальності для готелів, кемпінгів та інших туристичних об'єктів. Станом на 2026 рік вона охоплює понад 8500 туристичних об'єктів у більш ніж 90 країнах світу [15]. Подібні сертифікаційні програми існують також у багатьох інших країнах: EcoLabel у країнах ЄС та Швейцарії, Nordic Swan Ecolabel у скандинавських країнах; Green Globe для еко-готелів у всьому світі;

загальносвітова система рейтингу зелених будівель LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) та ін.

Не менш помітною складовою функціонування закладів готельного господарства є дотримання санітарно-гігієнічних вимог, спрямованих на забезпечення безпеки гостей, персоналу та навколишнього середовища. Високий рівень санітарії є одним із ключових показників якості послуг у сфері гостинності та безпосередньо впливає на конкурентоспроможність підприємств. Під час проектування та розміщення закладів готельно-ресторанного господарства необхідно враховувати вимоги щодо санітарного стану території, наявності централізованих або автономних систем водопостачання і водовідведення, належної вентиляції, освітлення та утилізації відходів. Особлива увага приділяється забезпеченню безпечної якості питної води, дотриманню температурних режимів зберігання харчових продуктів, регулярному проведенню дезінфекційних заходів і контролю за санітарним станом виробничих та гостьових приміщень. У закладах ресторанного господарства санітарно-гігієнічні вимоги охоплюють усі етапи роботи з харчовими продуктами – від приймання сировини до подачі готових страв споживачам. Важливе значення має впровадження процедур, заснованих на принципах системи НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Points), яка передбачає ідентифікацію потенційних ризиків і контроль критичних точок у процесі виробництва харчової продукції. Такий підхід сприяє підвищенню безпечності харчування та відповідає сучасним міжнародним вимогам.

Для готелів особливого значення набувають питання підтримання належного санітарного стану номерного фонду, громадських зон, а також систем кондиціонування й вентиляції. Регулярне прибирання, використання сертифікованих мийних і дезінфекційних засобів, а також контроль якості повітря та води є обов'язковими елементами забезпечення комфортного й безпечного перебування гостей. В умовах поширення глобальних епідемічних загроз санітарно-гігієнічні стандарти стали не лише нормативною вимогою, а й важливим фактором формування довіри споживачів до закладів індустрії гостинності. Таким чином, дотримання санітарно-гігієнічних вимог поряд із впровадженням екологічних та енергоефективних технологій формує основу сталого розвитку закладів індустрії гостинності, забезпечуючи високий рівень безпеки, якості обслуговування та відповідності сучасним міжнародним стандартам.

Міжнародний досвід свідчить про активне впровадження енергоефективних технологій у готельному господарстві як одного з ключових напрямів сталого розвитку індустрії гостинності. За результатами різних галузевих досліджень, найбільшу частку енергоспоживання готелів формують системи опалення, вентиляції та кондиціонування повітря (40–50%), тоді як освітлення становить близько 15–25% загального споживання енергії. Впровадження LED-освітлення дозволяє скоротити витрати електроенергії на освітлення на 60–80%, а використання автоматизованих систем керування освітленням і датчиків руху забезпечує додаткову економію ресурсів. Значного поширення набули системи енергоменеджменту (EMS/BMS), які дозволяють зменшити загальні енергетичні витрати готелів на 20–35% [17]. Крім того, у країнах Європейського Союзу активно впроваджуються сонячні колектори, фотоелектричні панелі, теплові насоси та системи рекуперації тепла, що сприяє скороченню викидів парникових газів і підвищенню екологічної ефективності готельних підприємств.

Розгляд підходів до розвитку індустрії гостинності в різних країнах, зокрема в контексті екологічності об'єктів сталого туризму, демонструє, що незважаючи на відмінності в культурних, економічних та політичних умовах, процес має багато спільних елементів. Країни активно підтримують розвиток екологічно чистої інфраструктури, впроваджують зелені технології та стимулюють участь місцевих громад і бізнесу в таких проєктах.

Аналіз наукових джерел та наші власні розвідки дозволяють констатувати, що екологічна складова стає помітним чинником розвитку індустрії гостинності в Україні.

Готельно-ресторанна сфера використовує велику кількість води, електроенергії, харчових продуктів, хімічних гігієнічних засобів тощо. Тому зменшення негативного впливу на довкілля для неї завжди є актуальним завданням. Серед найбільш розповсюджених екологічних практик варто назвати: застосування енергоефективних технологій (LED-лампи, інтелектуальні системи освітлення та датчики руху, електровольтанічні панелі та інші ВДЕ); сортування та переробка сміття; відмова від використання одноразового пластикового посуду; акцент на локальних та органічних продуктах для приготування їжі.

Важливим напрямом реалізації принципів екологічності в індустрії гостинності є впровадження відповідального підходу до вибору продукції та матеріалів, що використовуються у повсякденній діяльності закладів. Перевага надається товарам із підтвердженими екологічними характеристиками, сертифікованій органічній сировині, багаторазовим або придатним до перероблення пакувальним матеріалам, безпечним мийним засобам і текстильній продукції з підвищеними показниками екологічної безпеки. Урахування якісних характеристик і походження продукції сприяє зменшенню ресурсного навантаження на довкілля, підвищенню рівня безпеки послуг і формуванню позитивного споживчого сприйняття екологічно відповідального закладу.

У контексті сталої / сервісної економіки активно «впроваджуються інноваційні рішення, які підтримують екологізацію галузі – розумні готелі (smart hotels) з енергозбереженням, автоматизацією процесів і мінімальним викидом вуглецю; використання відновлюваних джерел енергії (сонячні батареї, геотермальні системи) для забезпечення готелів та об'єктів розміщення; цифрові рішення для контролю екоефективності – мобільні застосунки для оцінки вуглецевого сліду, контролю витрат води й енергії; іоархітектура – органічна забудова, яка враховує клімат, рельєф та культурні особливості регіону» [3, с. 123].

Сучасні тенденції у сфері корпоративної соціальної відповідальності засвідчують, що бізнес дедалі більше приділяє увагу екологічному виміру діяльності закладів гостинності, що певним чином стимулює глобальні процеси у сфері корпоративної культури та соціального іміджу підприємств. Для готельної сфери це має особливе значення. Застосування практик раціонального використання ресурсів не лише зменшує негативний тиск на довкілля, а й формує образ сучасного, відповідального закладу. Це, у свою чергу, посилює довіру й прихильність клієнтів, які цінують екологічно свідомий підхід. Особливо це актуально для готелів, які працюють з іноземними клієнтами.

Вище зазначалося, що для визначення рівня екологічної відповідальності та впровадження принципів сталого розвитку в готельній індустрії використовуються міжнародні системи оцінювання та сертифікації. Серед них особливе місце займає програма Green Key, визнана однією з найавторитетніших екологічних відзнак у сфері туризму та гостинності. Її наявність свідчить про дотримання закладом високих стандартів екологічного управління, раціонального використання природних ресурсів, енергозбереження та відповідального ставлення до відходів. Отримання сертифіката Green Key є підтвердженням того, що підприємство інтегрує екологічні принципи у свою повсякденну діяльність, і це позитивно впливає на його репутацію та привабливість для споживачів на міжнародному туристичному ринку. Відзнака надається готелям та іншим туристичним об'єктам, які не лише мінімізують негативний вплив на довкілля, а й підтримують соціально значущі ініціативи та розвиток місцевих громад. Важливою особливістю Green Key є незалежний характер оцінювання, який забезпечує прозорість процедури сертифікації та довіру до її результатів. Для здобуття сертифіката підприємства повинні відповідати комплексу екологічних критеріїв, серед яких впровадження системи екологічного менеджменту, контроль і оптимізація споживання енергоресурсів, ощадливе використання води, організація

роздільного збору та перероблення відходів, а також проведення інформаційно-просвітницької роботи серед працівників і гостей та ін. [8, с. 30–31].

Екоменеджмент, екологічність готелів є складовою більш важливого явища – соціальної відповідальності бізнесу [9]. В одному з досліджень українські науковці перераховують основні принципи соціальної відповідальності готельного бізнесу, що втілюються в Україні: «1. Екологічний менеджмент; 2. Залучення персоналу; 3. Інформування гостей; 4. Споживання води; 5. Використання миючих засобів; 6. Відходи; 7. Споживання енергії; 8. Харчування; 9. Внутрішній клімат на підприємстві; 10. Зелені насадження; 11. Екологічне просвітництво; 12. Адміністрування та співпраця з партнерами/постачальниками; 13. Транспорт» [14, с. 504]. Узагальнення даних, наведених в проаналізованих наукових розвідках та наявних у відкритих джерелах, дозволяє констатувати, що одним із перших в нашій країні отримав сертифікат Green Key (2011 р.) готель «Radisson Blu Hotel». Серед київських готелів із розвиненим екоменеджментом можна також назвати «Maison Blanche», «Сіті Парк Готель», «Інтерконтиненталь», «Holiday Inn Kyiv», готель «Театральний».

Необхідно зауважити, що в Україні до впровадження передових екологічних та енергоефективних технологій активно залучаються не лише столичні заклади індустрії гостинності, а й підприємства в інших регіонах. Прикладами таких готелів є «Дністер Прем'єр Готель» (м. Львів), екоготель «Романтик Спа» (м. Яремче), екоготель «Ковчег» (Одеська область). Цікавим є досвід Парк Готелю «Скіфія» (Кіровоградська область). Він розташований у сільській місцевості, на території з цікавим рельєфом, на березі річки Чорний Ташлик. Це створює можливість займатися спортом та екотуризмом. Будівлі комплексу виконані в етностилі з використанням натуральних матеріалів – дерева, каменю, глини. Бунгало, адміністративні будівлі, ресторан, територія мають усі необхідні засоби енергоефективності. На території парк готелю пересування здійснюється або пішки, або на спеціальних електромобілях для відвідувачів. Підприємство активно розвивається навіть у воєнний період.

12 закладів, розташованих на території курорту Буковель, отримали міжнародні екосертифікати в останні роки. Серед них: «Glacier Premium Apartments» (Green Key, 2025 р.), «Tavel Hotel & SPA» (Green Key, 2025 р.), «Hvoia Apart hotel» (Green Key, 2024 р.), «Twins Hotel & Spa» (Green Key, 2025 р.) та ін. Основними напрямками підвищення енергоефективності готелів Буковелю є впровадження LED-освітлення, систем автоматичного управління енергоспоживанням, використання відновлюваних джерел енергії, теплових насосів і технологій водозбереження. Це сприяє скороченню експлуатаційних витрат, зменшенню негативного впливу на довкілля та підвищенню конкурентоспроможності готельних підприємств. Це зумовлено стратегією курорту щодо екологічності. У 2024 році Буковель офіційно заявив про впровадження принципів сталого розвитку у своїй діяльності та перехід до формату туристичної дестинації. Пресслужба курорту та Державне агентство розвитку туризму України наголосили, що курорт прагне стати п'ятою у світі і першою в Україні туристичною дестинацією, сертифікованою за низкою міжнародних протоколів. Також було заявлено плани сертифікувати 30% готелів курорту за міжнародними стандартами Green Key та Green Globe.

Зазначимо, що незважаючи на ці наміри, курорт постійно зазнає критики за порушення природоохоронного законодавства, екологічних вимог тощо. Серед основних зауважень: винищення природних зон полонин та вирубка дерев під лижні траси та об'єкти курорту; будівництво нелегальних готелів; недотримання будівельних та природоохоронних вимог під час будівництва підприємств готельно-ресторанного бізнесу; проблеми із каналізацією та вивозом сміття тощо. Як правило, ці недоліки пов'язані з невиконанням природоохоронного законодавства або прогалинами в ньому, а також з неналежним

контролем підприємств державними та місцевими органами влади. Це те, що поки відрізняє українські реалії від міжнародних практик у цій сфері. Так, одним із важливих аспектів державної політики у Німеччині є жорстка нормативно-правова база для регулювання діяльності туристичних підприємств і забезпечення дотримання екологічних стандартів. Вона регулює використання природних ресурсів, будівництво та експлуатацію туристичної інфраструктури. Важливу роль у цьому відіграють Федеральне агентство з охорони навколишнього середовища (UBA) та Федеральне агентство з охорони природи (BfN), які контролюють дотримання екологічних норм і стандартів.

Зауважимо, що в Україні також помітну роль у розвитку сталого туризму відіграє система державної та міжнародної підтримки екологічно орієнтованих туристичних об'єктів і підприємств у сфері гостинності. На державному рівні підтримка здійснюється шляхом реалізації політики сталого розвитку туризму, яку координує Державне агентство розвитку туризму України. Одним із ключових напрямів діяльності є впровадження принципів екологічної відповідальності в туристичній сфері, розвиток природоорієнтованого туризму та популяризація екологічних стандартів ведення бізнесу. Важливим джерелом фінансування екологічних туристичних проєктів є міжнародні грантові програми. Зокрема, програма LIFE Programme підтримує проєкти у сфері охорони довкілля, адаптації до змін клімату, збереження біорізноманіття та розвитку сталого туризму. Українські громади, підприємства та громадські організації мають можливість залучати фінансування для реалізації екологічних ініціатив у туристичній сфері.

Повномасштабне вторгнення внесло свої корективи в плани розвитку індустрії гостинності. Блекаути, дефіцит електроенергії змусили готелі відійти від певних екологічних норм – електрогенератори забезпечують нагальні потреби функціонування закладів, але не покращують екологічну ситуацію. З іншого боку, будь-яка криза відкриває нові можливості. Готелі активніше залучають альтернативні джерела енергії для забезпечення своїх енергетичних потреб: електровольтанічні панелі, вітрові генератори тощо. Трансформують системи опалення, подачі води тощо. Прагнення окремих підприємств готельного бізнесу України відповідати міжнародним вимогам екологічного менеджменту навіть в умовах повномасштабної війни підтверджує, що відповідальність бізнесу сьогодні виходить за межі традиційних уявлень і набуває якісно нового значення.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що екологічність та енергоефективність стали одним із ключових трендів розвитку сучасної індустрії гостинності. В економічно розвинених європейських країнах впровадження принципів сталого розвитку стало невід'ємною складовою державної політики та корпоративної стратегії підприємств туристичної сфери. Важливу роль у цьому процесі відіграють державна підтримка, чітка нормативно-правова база, розвиток екологічної інфраструктури, а також міжнародні системи сертифікації, які стимулюють бізнес до підвищення рівня екологічної відповідальності та ресурсної ефективності.

Встановлено, що найбільш поширеними напрямками екологізації закладів індустрії гостинності є впровадження енергоощадних технологій, використання відновлюваних джерел енергії, раціональне водокористування, сортування та переробка відходів, скорочення використання одноразового пластику, дотримання санітарно-гігієнічних стандартів і впровадження систем екологічного менеджменту. Реалізація зазначених заходів забезпечує не лише зменшення негативного впливу на довкілля, а й сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств, формуванню позитивного іміджу та зміцненню довіри споживачів.

Аналіз українського досвіду проілюстрував, що процес екологічного удосконалення готельно-ресторанного бізнесу поступово набуває системного характеру. Вітчизняні підприємства дедалі активніше впроваджують міжнародні стандарти екологічної

відповідальності, використовують інноваційні технології енергозбереження та беруть участь у міжнародних програмах сертифікації. Водночас, розвиток екологічних практик стримується недостатнім рівнем державного контролю за дотриманням природоохоронних норм, обмеженими фінансовими можливостями бізнесу та викликами воєнного часу.

Перспективи подальшого розвитку індустрії гостинності України пов'язані з посиленням інтеграції до європейського економічного простору, розширенням використання екологічних інновацій, впровадженням міжнародних стандартів сталого розвитку та удосконаленням механізмів державної підтримки енергоефективних проєктів. У довгостроковій перспективі саме поєднання економічної ефективності, екологічної відповідальності та соціальної орієнтованості стане визначальним чинником забезпечення конкурентоспроможності українських підприємств індустрії гостинності на міжнародному ринку.

References

Література

1. Hanych, N. M., & Nataliak, O. M. (2019). Ekolohizatsiia hotelnoho ta restorannoho biznesu [Greening of the hotel and restaurant business]. *Heohrafiia i turizm*, 43, 39–47. URL: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk43/v436.pdf> [in Ukrainian].
2. Hrytsyna, A., Tverdokhlib, V., Sharan, L., Bondar, N., & Pushka, O. (2025). Perspektyvni napriamy ekolohizatsii vitchyznianskykh hotelnykh pidpriemstv [Promising directions of greening domestic hotel enterprises]. *Innovations and Technologies in the Service Sphere and Food Industry*, 1(15), 45–50. DOI: [https://doi.org/10.32782/2708-4949.1\(15\).2025.8](https://doi.org/10.32782/2708-4949.1(15).2025.8) [in Ukrainian].
3. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Yu. A., Semeniuk, L. L., & Khachaturian, O. S. (2025). Yevrointehratsiini pidkhody do ekokulturnoi transformatsii ta infrastruktornoho vdoskonalennia industrii hostynnosti v kontseptsii rozvytku servisnoi ekonomiky [European integration approaches to eco-cultural transformation and infrastructure improvement of the hospitality industry in the concept of service economy development]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, 2(80), 118–134. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-2\(80\)-118-134](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-2(80)-118-134) [in Ukrainian].
4. Pnytska-Hyvakchuk, H. (2024). Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku eko-hoteliv v Ukraini [Current state and prospects for the development of eco-hotels in Ukraine]. *Mechanism of an Economic Regulation*, 2(104), 42–45. DOI: <https://doi.org/10.32782/mer.2024.104.05> [in Ukrainian].
5. Ladunka, I. S., & Symonenko, D. A. (2017). Ekolohichna sotsialna vidpovidalnist pidpriemstv v Ukraini [Environmental social responsibility of enterprises in Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo*, (13). URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/155.pdf [in Ukrainian].
6. Novak, U. (2024). Ekolohizatsiia hotelnoho biznesu: osoblyvosti suchasnykh tendentsii [Greening of the hotel business: Features of modern trends]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys*, 7, 57–64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-7-9> [in Ukrainian].
7. Pankiv, N., & Byk, V. (2023). Ekolohizatsiia hotelno-restorannoi sfery v konteksti staloho rozvytku turyzmu v Ukraini [Greening of the hotel and restaurant sector in the context of sustainable tourism development in Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 2(316), 146–156 [in Ukrainian].
8. Pauk, O. Ye. (2016). Innovatsiini napriamy rozvytku hotelnoho
1. Ганич Н. М., Гаталюк О. М. Екологізація готельного та ресторанного бізнесу. *Географія і туризм*. 2019. Вип. 43. С. 39–47. URL: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk43/v436.pdf>.
2. Грицина А., Твердохліб В., Шаран Л., Бондар Н., Пушка О. Перспективні напрями екологізації вітчизняних готельних підприємств. *Innovations and Technologies in the Service Sphere and Food Industry*. 2025. № 1(15). С. 45–50. DOI: [https://doi.org/10.32782/2708-4949.1\(15\).2025.8](https://doi.org/10.32782/2708-4949.1(15).2025.8).
3. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А., Семенюк Л. Л., Хачатурян О. С. Євроінтеграційні підходи до екокультурної трансформації та інфраструктурного вдосконалення індустрії гостинності в концепції розвитку сервісної економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2025. № 2(80). С. 118–134. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-2\(80\)-118-134](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-2(80)-118-134).
4. Ільницька-Гикавчук Г. Сучасний стан та перспективи розвитку еко-готелів в Україні. *Mechanism of an Economic Regulation*. 2024. № 2(104). С. 42–45. DOI: <https://doi.org/10.32782/mer.2024.104.05>.
5. Ладунка І. С., Симоненко Д. А. Екологічна соціальна відповідальність підприємств в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/155.pdf.
6. Новак У. Екологізація готельного бізнесу: особливості сучасних тенденцій. *Український економічний часопис*. 2024. № 7. С. 57–64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-7-9>.
7. Паньків Н., Бик В. Екологізація готельно-ресторанної сфери в контексті сталого розвитку туризму в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 2(316). С. 146–156.
8. Паук О. Є. Інноваційні напрями розвитку

- hospodarstva Ukrainy: ekolohizatsiia zasobiv rozmishchennia [Innovative directions of hotel industry development in Ukraine: Greening of accommodation facilities]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, 26(2), 29–35 [in Ukrainian].
9. Semeniuk, L. L., & Kishchenko, A. A. (2025). Sotsialna vidpovidalnist hotelno-restorannoho biznesu v konteksti rozvytku rekreatsiinoi infrastruktury v kryzovykh umovakh [Social responsibility of hotel and restaurant business in the context of recreational infrastructure development under crisis conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (79). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-81> [in Ukrainian].
10. UNDP (2017). Stratehiia staloho rozvytku Ukrainy do 2030 roku [Sustainable Development Strategy of Ukraine until 2030]. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/stratehiya-staloho-rozvytku-ukrayiny-do-2030-roku> [in Ukrainian].
11. Tereshchuk, N. V., Tranchenko, L. V., Tranchenko, O. M., & Shashero, A. M. (2023). Ekolohizatsiia hotelno-restorannoho biznesu [Greening of the hotel and restaurant business]. *Visnyk Odeskoho natsionalnogo universytetu. Neohrafichni ta heolohichni nauky*, 28(1(42)), 105–114. DOI: [https://doi.org/10.18524/2303-9914.2023.1\(42\).282406](https://doi.org/10.18524/2303-9914.2023.1(42).282406) [in Ukrainian].
12. Shuvar, N. M., Zakalyk, H. M., & Udud, I. R. (2018). Perspektyvy rozvytku ekohoteliv v Ukraini: ekonomichni i psykholohichni aspekty [Prospects for the development of eco-hotels in Ukraine: Economic and psychological aspects]. *Ekonomika i suspilstvo*, (15), 502–508. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/77.pdf [in Ukrainian].
13. Abdou, A. H., Hassan, T. H., & El Dief, M. M. (2020). A description of green hotel practices and their role in achieving sustainable development. *Sustainability*, 12(22). DOI: <https://doi.org/10.3390/su12229624>.
14. Cingoski, V., & Petrevska, B. (2018). Making hotels more energy efficient: The managerial perception. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 31(1), 87–101. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2017.1421994>.
15. Green Key. (n.d.). URL: <https://www.greenkey.global/>
16. Han, H., Yu, J., Lee, J. S., & Kim, W. (2019). Impact of hotels' sustainability practices on guest attitudinal loyalty: Application of loyalty chain stages theory. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 28(8), 905–925. DOI: <https://doi.org/10.1080/19368623.2019.1570896>.
17. Wong, K. (2026). Hotel and hospitality energy management: Per-room monitoring, cost reduction, and brand ESG. *Emergent Metering*. URL: <https://emergentmetering.com/resources/blog/hotel-hospitality-energy-management>.
- готельного господарства України: екологізація засобів розміщення. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Т. 26, № 2. С. 29–35.
9. Семенюк Л. Л., Кіщенко А. А. Соціальна відповідальність готельно-ресторанного бізнесу в контексті розвитку рекреаційної інфраструктури в кризових умовах. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-81>.
10. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року: проєкт-2017. ПРООН та ГЕФ. 2017. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/stratehiya-staloho-rozvytku-ukrayiny-do-2030-roku>.
11. Терещук Н. В., Транченко Л. В., Транченко О. М., Шашеро А. М. Екологізація готельно-ресторанного бізнесу. *Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки*. 2023. Т. 28, № 1(42). С. 105–114. DOI: [https://doi.org/10.18524/2303-9914.2023.1\(42\).282406](https://doi.org/10.18524/2303-9914.2023.1(42).282406).
12. Шувар Н. М., Закалик Г. М., Удуд І. Р. Перспективи розвитку екоготелів в Україні: економічний і психологічний аспекти. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 15. С. 502–508. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/77.pdf.
13. Abdou A. H., Hassan T. H., El Dief M. M. A Description of Green Hotel Practices and Their Role in Achieving Sustainable Development. *Sustainability*. 2020. Vol. 12(22). DOI: <https://doi.org/10.3390/su12229624>.
14. Cingoski V., Petrevska B. Making hotels more energy efficient: the managerial perception. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*. 2018. Vol. 31, No. 1. P. 87–101. DOI: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2017.1421994>.
15. Green Key. URL: <https://www.greenkey.global/>
16. Han H., Yu J., Lee J. S., Kim W. Impact of hotels' sustainability practices on guest attitudinal loyalty: Application of loyalty chain stages theory. *Journal of Hospitality Marketing & Management*. 2019. Vol. 28, No. 8. P. 905–925. DOI: <https://doi.org/10.1080/19368623.2019.1570896>.
17. Wong K. Hotel and Hospitality Energy Management: Per-Room Monitoring, Cost Reduction, and Brand ESG. *Emergent Metering*. URL: https://emergentmetering.com/resources/blog/hotel-hospitality-energy-management?utm_source=chatgpt.com.